

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING
Enhet 1

UNDERRÄTTELSE Aktbilaga 13
2017-03-23

Mål nr. 7873-16	Handläggare 1:57
--------------------	---------------------

Anges vid kontakt med domstolen

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna

ENERGIMARKNADSINSPEKTIONEN	
Ank.	2017 -03- 24
D/Dnr	

Mjölby Kraftnät AB ./ Energimarknadsinspektionen
angående **tillämpning av ellagen**

Bifogade handlingar översänds för kännedom, aktbilaga 12.

Ulrika Flood
Telefon 013-25 11 50

Dok.Id 282627

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 406 581 04 Linköping	Brigadgatan 3	013-25 11 00 E-post: forvaltningsrattenilinkoping@dom.se www.forvaltningsrattenilinkoping.domstol.se	013-25 11 40	måndag – fredag 08:00-16:00

2017-03-21

Mål nr.

7873-16

9 Aktbil 1a

Stockholm den 20 mars 2017

Mål nr 7873-16; Mjölby Kraftnät AB ./. Energimarknadsinspektionen

Mjölby Kraftnät AB (nedan "Mjölby Kraftnät") får härmed inkomma med yttrande i rubricerat mål med anledning av vad Energimarknadsinspektionen (nedan "Ei") anfört i yttrande av den 31 januari 2017 (aktbilaga 8).

1. KOMMENTARER TILL EI:S YTTRANDE AV DEN 31 JANUARI 2017

1.1 Aktuella frågor i detta mål

Mjölby Kraftnät har den 27 maj 2015 ansökt om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen. Ei har den 31 oktober 2016 avvisat Mjölby Kraftnäts ansökan och har fastställt Mjölby Kraftnäts slutliga intäktsram med tillämpning av schablonmetoden och övergångsmetoden samt en kalkylränta om 5,2 procent.

Detta mål rör i korthet två frågor. Den första frågan är om Ei haft rätt att avvisa Mjölby Kraftnäts ansökan om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen. Den andra frågan är om det varit felaktigt av Ei att vid fastställande av Mjölby Kraftnäts slutliga intäktsram tillämpa schablonmetoden med övergångsmetod och en kalkylränta om 5,2 procent.

1.2 Ansökan om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen har inkommit i rätt tid

På sätt som Mjölby Kraftnät tidigare anfört i målet har Mjölby Kraftnät den 27 maj 2015 skickat en ansökan om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen till Ei med rekommenderat brev. Ei har den 31 oktober 2016 avvisat Mjölby Kraftnäts ansökan om följdändring.

Ei anför inledningsvis i sitt yttrande av den 31 januari 2017 (sid. 1) att "[i] det aktuella fallet anser elnätsföretaget också att Ei ska beakta en ansökan om följdändring även om den har kommit in för sent." Detta är ett felaktigt återgivande av Mjölby Kraftnäts

inställning. Mjölby Kraftnät menar att dess ansökan om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen har inkommit till Ei i rätt tid.

Ei anför också följande (Ei:s yttrande av den 31 januari 2017 sid. 3, avsnitt 3).

Ei anser att elnätsföretaget har dragit orimliga slutsatser av den allmänna information som skickats till samtliga elnätsföretag och den kommunikering som Ei haft med elnätsföretaget i den aktuella frågan. Det är dessutom oklart vad elnätsföretaget menar att dessa slutsatser och uppfattningar har för juridisk betydelse. Ei:s bedömning är att myndigheten är bunden av tidsregeln i 5 kap. 15 § ellagen och således inte kan beakta en ansökan som har kommit in för sent.

Mjölby Kraftnät har, som anförts ovan, skickat in en ansökan om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen till Ei med rekommenderat brev den 27 maj 2015.

Ei har i december 2015 meddelat Mjölby Kraftnät att Ei "tagit emot en handling" från Mjölby Kraftnät det aktuella datumet och att Mjölby Kraftnät fanns med på Ei:s lista över de bolag som begärt följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen (Mjölby Kraftnäts överklagande av den 18 november 2016, avsnitt 2 sid. 4-5).

Först den 28 september 2016 fick Mjölby Kraftnät en skrivelse från Ei (daterad den 27 september 2016) i vilken Ei angav att någon ansökan om följdändring från Mjölby Kraftnät inte registrerats av Ei. Genom beslut den 31 oktober 2016 avisade Ei Mjölby Kraftnäts ansökan om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen såsom varande för sent inkommen.

En myndighet är skyldig att snarast efter att en ansökan eller ett överklagande inkommit göra en rättidsprövning. För det fall ansökan/överklagandet inkommit för sent ska myndigheten avvisa ansökan/överklagandet. I förevarande fall har Mjölby Kraftnät med rekommenderat brev ansökt om följdändring den 27 maj 2015 och därvid utgått ifrån att ansökan inkommit i rätt tid.

De besked som Ei lämnade Mjölby Kraftnät i december 2015 innebar att Ei i vart fall vid denna tidpunkt, de facto, gjorde en rättidsprövning genom vilken Mjölby Kraftnäts ansökan om följdändring konstaterades inkommen i rätt tid. Ei kan därefter inte ändra sig och senare besluta att avvisa ansökan såsom varande för sent inkommen.

Ei hade därför att pröva Mjölby Kraftnäts ansökan om följdändring innebärande att intäktsramen skulle ha beräknats enligt schablonmetoden utan tillämpning av övergångsmetoden och en kalkylränta om 6,5 procent.

1.3 Angående omprövning enligt 5 kap. 12 § ellagen

Ei anför följande i sitt yttrande av den 31 januari 2017 (sid. 4, avsnitt 4).

Elnätsföretaget menar att det har "betagits" sin möjlighet att begära omprövning enligt 5 kap. 12 § ellagen som en följd av kommunikationen med Ei angående ansökan enligt 5 kap. 15 § ellagen. Elnätsföretagets intryck av kommunikationen med Ei angående begäran om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen saknar helt betydelse för frågan om omprövning enligt 5 kap. 12 § ellagen. En begäran om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen och en begäran om omprövning enligt 5 kap. 12 § ellagen har olika syften och är därför inte alls beroende av varandra.

Ei synes närmast medvetet missförstå vad Mjölby Kraftnät anfört i denna del.

Förvaltningsdomstolarnas avgöranden gällande elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2012-2015 vann laga kraft den 23 mars 2015. Med hänsyn till de principiella frågor som avgjordes hade Mjölby Kraftnät (och alla andra elnätsföretag) att senast den 23 juni 2015 ansöka om följdändring.

Genom att ansöka om följdändring utgick Mjölby Kraftnät från att dess intäktsram skulle beräknas med schablonmetoden utan övergångsmetod och med tillämpning av en kalkylränta om 6,5 procent, i enlighet med förvaltningsdomstolarnas avgöranden.

Eftersom Mjölby Kraftnät hade skickat in sin ansökan om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen till Ei i rätt tid, i maj 2015, hade Mjölby Kraftnät inte anledning att dessutom ansöka om omprövning enligt 5 kap. 12 § ellagen.

En ansökan om omprövning enligt 5 kap. 12 § ellagen ska ske senast fyra månader efter tillsynsperiodens slut. Sista dagen för att ansöka om sådan omprövning var sålunda den 30 april 2016. Ei har först i slutet av september 2016 tillskrivit Mjölby Kraftnät och uppgivit att någon ansökan om följdändring inte registrerats. Vid denna tidpunkt var det för sent för Mjölby Kraftnät att ansöka om omprövning enligt 5 kap. 12 § ellagen.

Såsom Mjölby Kraftnät tidigare anfört har sålunda Ei:s agerande medfört att Mjölby Kraftnät betagits möjligheten att begära omprövning enligt 5 kap. 12 § ellagen (Mjölby Kraftnäts överklagande av den 18 november 2016, avsnitt 2, sid. 5).

1.4 Det har varit felaktigt av Ei att tillämpa övergångsmetoden och en kalkylränta om 5,2 procent

Genom förvaltningsdomstolarnas avgöranden (se om dessa avgöranden i Mjölby Kraftnäts yttrande av den 15 december 2016, avsnitt 2.3-2.5, sid. 5-7) klargjordes principiella utgångspunkter för beräkningen av elnätsföretagens intäktsramar.

Av avgörande betydelse är att förvaltningsdomstolarna konstaterade att övergångsmetoden stod i strid med lag.

Ei har att rätta sig efter förvaltningsdomstolarnas avgöranden gällande hur intäktsramarna ska fastställas och har under inga förhållanden rätt att tillämpa en metod som står i strid med ellagen.

Mjölby Kraftnät har därför rätt att få sin slutliga intäktsram fastställd i enlighet med förvaltningsdomstolarnas avgöranden oavsett om Mjölby Kraftnät ansökt om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen eller inte. Det har därmed varit felaktigt av Ei att vid fastställandet av den slutliga intäktsramen tillämpa övergångsmetoden och en kalkylränta om endast 5,2 procent.

Det kan därutöver tilläggas att Ei redovisar en felaktig uppfattning om innebörden av likabehandlingsprincipen (Ei:s yttrande av den 31 januari 2017, avsnitt 2, sid. 2-3).

Genom att Ei fastställer vissa elnätsföretags slutliga intäktsramar på ett sätt (schablonmetod utan övergångsmetod och en kalkylränta om 6,5 procent) och vissa elnätsföretags slutliga intäktsramar på ett annat sätt (schablonmetod med övergångsmetod och en kalkylränta om 5,2 procent) bryter Ei mot likabehandlingsprincipen.

Vad gäller Ei:s hänvisning till regelverket för anslutningar (Ei:s yttrande av den 31 januari 2017, avsnitt 4.1, sid. 5) är detta irrelevant då det för anslutningsärenden inte finns motsvarande möjlighet till följdändring som enligt 5 kap. 15 § ellagen. Därtill är regelverket för prövning av anslutningsavgifter helt annorlunda än regelverket för elnätsföretagens intäktsramar.

Ei för ett grumligt resonemang om att Ei:s beslut om slutlig intäktsram efter tillsynsperiodens slut inte skulle vara *"ett helt nytt beslut"* (Ei:s yttrande av den 31 januari 2017, avsnitt 4.1, sid. 4). Ei:s beslut om slutlig intäktsram är ett beslut – punkt slut. Huruvida det är ett *"helt nytt"* beslut eller ett beslut om omprövning av ett tidigare beslut saknar betydelse. Utgångspunkten för alla myndighetsbeslut är att de ska vara materiellt korrekta.

Även Ei:s påståenden om att det skulle vara svårt att överblicka konsekvenserna av elnätsföretagens tolkning (Ei:s yttrande av den 31 januari 2017, avsnitt 4.4, sid. 6) synes irrelevanta för detta mål eftersom Mjölby Kraftnät har ansökt om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen. Därtill kommer att de aktuella avgörandena från förvaltningsdomstolarna är enkla att applicera vid fastställande av slutlig intäktsram genom att schablonmetoden ska tillämpas utan övergångsmetoden och att kalkylräntan ska justeras till 6,5 procent.

Vidare har Mjölby Kraftnät svårt att se att det skulle vara någon skillnad för Ei när Ei meddelar beslut om slutlig intäktsram och när Ei meddelar andra beslut eftersom vid

meddelandet av samtliga beslut måste Ei naturligtvis bevaka och rätta sig efter praxis från förvaltningsdomstolarna så att Ei:s beslut blir materiellt korrekta.

Slutligen påstår Ei att *"[e]lnätsföretagets tolkning innebär att möjligheten till följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen förlorar sin betydelse"* (Ei:s yttrande av den 31 januari 2017, avsnitt 4.2, sid. 5). Mjölby Kraftnät delar inte Ei:s uppfattning. Att ett elnätsföretag ska få sin slutliga intäktsram fastställd på ett sätt som inte står i strid med ellagen medför inte att 5 kap. 15 § ellagen förlorar sin betydelse. På sätt som Mjölby Kraftnät redogjort för i sitt yttrande av den 15 december 2016 (avsnitt 6.1.3, s. 11f) är syftet med bestämmelsen i 5 kap. 15 § ellagen att möjliggöra en ändring av intäktsramen under tillsynsperioden. När Ei fastställer ett elnätsföretags slutliga intäktsram efter tillsynsperiodens slut är Ei skyldig att följa och tillämpa domstolsavgöranden med generell räckvidd. I förevarande fall har domstol konstaterat att övergångsmetoden står i strid med ellagen och att kalkylräntan ska vara 6,5 procent. Då har Ei att följa och förhålla sig till det.

Till stöd för vad som anförts ovan bifogas kompletterande rättsutlåtande av professor Ulrik von Essen, bilaga 1.

Som ovan

Torgny Wetterberg

Kristoffer Ribbing

Maria Blomberg

Kompletterande utlåtande avseende Energimarknadsinspektionens fastställande av intäktsramen efter tillsynsperiodens slut

Jag har den 9 respektive den 15 december 2016 avgivit utlåtande avseende vilka uppgifter och metoder som enligt min mening ska ligga till grund vid fastställandet av slutlig intäktsram för en tillsynsperiod. Energimarknadsinspektionen (Ei) har nu yttrat sig i aktuella mål (t.ex. dnr 2016-101926). Med anledning av detta har jag tillfrågats om jag med vidhåller tidigare uppfattningar eller om dessa bör revideras i något avseende.

I mitt tidigare utlåtande för jag fram min uppfattning avseende innebörden av ett antal bestämmelser i ellagen. Slutsatserna har nåtts genom tillämpning av sedvanlig juridisk metod. Till detta kommer att jag har utgått från ett antal allmänt accepterade principer. Dessa är 1) att en och samma bestämmelse har samma innebörd i förhållande till alla parter, 2) vid myndighetsutövning ska alla parter behandlas lika och 3) vid förvaltningsverksamhet ska eftersträvas så materiellt riktig beslut som möjligt. Principerna går delvis i och ur varandra.

1. Innebörden av 5 kap. 14 § ellagen måste vara att Ei ska utgå från de uppgifter och metoder som *slutligt* bestämts av domstol. Syftet med bestämmelsen är att Ei under en pågående tillsynsperiod inte ska kunna ta fram nya metoder och sedan vid omprövningen applicera dessa på beslut som meddelats utifrån en helt annan metod.

Enligt min mening kan lagtexten i nämnda paragraf inte läsas strikt enligt sin ordalydelse. En sådan tillämpning skulle kräva att Ei vid avstämningen ska tillämpa övergångsmetoden och en kalkylränta om 5,2 procent avseende de bolag som överklagat besluten och där domstol ändrat dessa, liksom avseende de bolag som begärt följdändring i enlighet med domstolsavgörandena och fått detta. En sådan tillämpning är av uppenbara skäl otänkbar, eftersom såväl överklagandena som ansökningarna om följdändring då blir meningslösa. Ei har inte heller tillämpat bestämmelsen så. Här ges alltså bestämmelsen den innebörden att myndigheten ska utgå från metoden såsom den slutligt kommit att bestämmas av domstol. Enligt min mening måste en och samma bestämmelse ges en och samma innebörd i förhållande till alla företag, oavsett om de begärt följdändring och/eller ansökt om omprövning. Jag har inte funnit skäl att revidera min uppfattning i denna del.

2. Ellagen har givits en sådan konstruktion att den förutsätter en rad prövningar. Förutom att omprövning under vissa förutsättningar kan ske under tillsynsperioden måste en (eller flera) omprövningar göras efter tillsynsperiodens slut, eftersom det initiala beslutet – då intäktsramen fastställs – bygger på prognoser. I detta avseende avviker tillämpningen från vad som normalt gäller vid förvaltningsverksamhet.

Det nyss sagda innebär att ärendet öppnas upp igen och avslutas genom ett nytt beslut. Det handlar då om vanlig ärendchandläggning. En utgångspunkt vid ärendchandläggningen måste vara att företagen ska behandlas lika. Prövningen ska därmed utföras på samma sätt i förhållande till alla företag. I annat fall kommer det slutliga fastställandet av ramarna under en och samma tillsynsperiod ske utifrån delvis olika metoder för olika företag. Därmed åsidosätts likabehandlingsprincipen. Inte heller i detta avseende har jag funnit skäl att revidera min tidigare uppfattning. Tre tillägg bör göras här.

För det första innebär likabehandlingsprincipen att företag som befinner sig i samma situation ska behandlas lika, medan företag som befinner sig i olika situationer inte ska behandlas lika. Härvid kan man inte – så som gjorts – dela in företagen i två grupper; de som begärt följdändring/omprövning och de som inte gjort detta. En sådan uppdelning utgår inte från företagets faktiska situation utan från huruvida initiativ tagits till andra omprövningar eller inte.

För det andra gäller nytillkommen praxis för framtiden. Ny praxis – här att domstol har ändrat metoden och rättsan – betyder inte att Ei behöver gå tillbaka och ändra lagakraftvunna beslut. Jag delar alltså Ei:s uppfattning att en myndighet typiskt sett, då en domstol exempelvis inte godtagit villkoren för en anslutning till elnätet, inte behöver ändra tidigare lagakraftvunna avgöranden. Om myndigheten däremot åter öppnar ärendet, vilket till skillnad från de flesta områden måste ske på elområdet till följd av den konstruktion lagen givits, ska nytillkommen praxis beaktas. Det var detta jag menade med min liknelse avseende upphävda föreskrifter, alltså då domstol efter normprövning enligt 11 kap. 14 § RF åsidosatt en föreskrift på grund av att den strider mot högre norm. Avgörandet får direkta konsekvenser avseende det beslut som överklagats. Emellertid förutsätts att myndigheterna inte i andra ärenden tillämpar den underkända föreskriften fortsättningsvis. På samma sätt menar jag att Ei inte kan fortsätta tillämpa en metod eller uppgifter som underkänts av domstol, låt vara i mål som avsett andra företag. Även om praxis är framåtsyftande menar jag att om ett lagakraftvunnet beslut av något skäl ska omprövas, dvs. om myndigheten öppnar upp ärendet igen, så kan myndigheten inte lägga de av domstol underkända villkoren till grund för beslutet.

För det tredje kan konstateras att elnätsföretagen är s.k. kvalificerade parter. Detta kan och ska inverka på handläggningen, t.ex. avseende myndighetens utredningsansvar. Däremot kan inte detta förhållande, enligt min mening, i sig inverka på möjligheterna att initiera ett ärende, eller alltså på de processuella befogenheterna, liksom inte heller på innebörden av en bestämmelse.

3. Vad som är materiellt rätt i olika sammanhang är naturligtvis inte givet. Här menar jag att man har att förhålla sig till det hierarkiska systemet i den meningen att om en domstol ändrar ett myndighetsbeslut är domstolens avgörande ”mer rätt” ur en juridisk synvinkel. Det ligger ingen värdering i detta.

I förevarande fall har domstol funnit att elnätsföretagens intäktsramar ska beräknas utan tillämpning av den s.k. övergångsmetoden och med en högre ränta än den som initialt tillämpades av Ei. Jag har då svårt att se att den metod och den ränta som inte accepterats av domstolarna ska ligga till grund för nya beslut från myndigheten. I detta ligger att jag menar att det faktiskt är fråga om ett nytt beslutsfattande som ersätter de ursprungliga fastställelsebesluten. Man kan diskutera om detta är en lämplig och effektiv ordning, men nu är det så att lagstiftaren sjösatt en reglering som förutsätter att ursprungliga beslut omprövas. Jag finner inte heller i detta avseende skäl att ändra min tidigare uppfattning.

Danderyd den 8 mars 2017

Ulrik von Essen
Professor i offentlig rätt